

Avfallsnämnden

Återrapportering textil, påverkan frivilligorganisationer och textilflöden**FÖRSLAG TILL BESLUT**

Avfallsnämnden föreslås besluta

att godkänna rapporten

Christian Rockberger
Förvaltningschef

Ärendet

Bolaget har under våren inhämtat information från frivilligorganisationer som hanterar textil och textilavfall i Stockholm. Resultatet av undersökningen samt den nya lagstiftningens påverkan på textilflöden redovisas till avfallsnämnden i till ärendet bilagd rapport.

SLUT

Bilaga

Rapport - Återrapportering av textilflöden samt påverkan på frivillighetsorganisationer efter införandet av sorteringskrav av textil.

2025-05-15

RAPPORT

Maria Arveström
Teknisk utredare
Utredning

Återrapportering av textilflöden samt påverkan på frivilligorganisationer efter införandet av sorteringskrav av textil

1. Hur frivilligorganisationer som hanterar textil har påverkats från och med årsskiftet 2024/2025

Uppdraget

Bolaget har under våren inhämtat information från frivilligorganisationer som hanterar textil och textilavfall i Stockholm. Frågeställningen har varit huruvida organisationerna har påverkats av den förändring i lagstiftning för textilavfall som trädde i kraft 1 januari 2025.

Metod och genomförande

Nio av de större frivilligorganisationerna som är aktiva i Stockholm valdes ut att ingå i uppdraget. Dessa är:

Organisation

Artikel 2	Läkarmissionen
Erikshjälpen	Myrona
Humana	Röda korset
Human Bridge	Stadsmissionen
Lindra second hand	

Organisationerna kontaktades av SVOA via telefon och e-post under mars till april 2025. SVOA har avtal med två av aktörerna, Artikel2 och Human Bridge, för hantering och behandling av den textil som samlas in via SVOA:s insamlingssystem.

Som stöd för informationsinhämtningen användes följande frågor:

1. Hur ser er verksamhet i Stockholms stad ut? Hur samlas textilen in?
2. Hur ser kedjan från insamling till behandling ut för er verksamhet?
3. Har ni sett några förändringar i mottagna mängder sedan årsskiftet? Om ja, vilka?
4. Har ni sett några förändringar i kvaliteten på den textil som lämnas till er sedan årsskiftet? Om ja, vilka?

5. Om ja på fråga 3 och/eller 4 – hur har det påverkat er verksamhet? Kommer ni att behöva göra några förändringar i er verksamhet utifrån nuvarande situation?
6. Ser ni några skillnader i kvalitet beroende på var (geografiskt) eller hur insamlingen sker?
7. Hur tror ni att avsättningen (behandling – återbruk/materialåtervinning) kommer se ut framöver? På kort och längre sikt.
8. Ser ni oförändrad, ökad eller minskad efterfrågan (köpvilja) på textilier i butik?

Viss övergripande information har inhämtats från organisationernas webbsidor.

SVOA deltog också på Profus textildag som organiserades den 1 april 2025. Två nationellt aktiva frivilligorganisationer, Human Bridge och Björkåfrihet, delade där översiktligt med sig av sina erfarenheter sedan årsskiftet. Dessa redovisas också nedan.

Resultat

Övergripande information om organisationerna

Samtliga organisationer har en eller flera butiker i Stockholmsområdet. Mottagning av textil från privatpersoner sker i butik, men några aktörer har också insamlingsbehållare som står uppställda på olika platser i staden. Butiksverksamheten bedrivs till del med hjälp av frivillig arbetskraft.

Av de utvalda organisationerna så tar merparten emot textiltgåvor, men även gåvor av annan karaktär såsom möbler, husgeråd och leksaker. Någon enstaka organisation hanterar enbart kläder, textilaccessoarer, andra textilier och skor. Textilen som tas emot ska vara återanvändbar, det vill säga hel, ren och torr. Organisationerna undanber sig mottagning av trasig eller smutsig textil, eftersom de i första hand vill kunna sälja det som har tagits emot i sina butiker.

Påverkan sedan årsskiftet

Fem av nio organisationer, varav två är bolagets avtalsparter Artikel2 och Human Bridge, har delat med sig av information kopplad till frågorna ovan. SVOA har inte lyckats få svar från alla tillfrågade organisationer trots att bolaget sökt kontakt vid flertalet tillfällen, både via telefon och e-post. De organisationer som har svarat, utöver Artikel2 och Human Bridge, har svarat knapphändigt. Svaren från Artikel2 och Human Bridge har varit mer utförliga. Endast Artikel2 och Human Bridge har delat med sig av data och statistik över hanterad textil.

Fyra av fem organisationer upplever att det har skett en ökning i inflödet av textil sedan årsskiftet. Utöver en ökning av textilartiklar generellt ses att större textilartiklar, som bäddmadrasser och mattor, nu lämnas in. Detta har inte förekommit tidigare. Den textil som tas emot är av sämre kvalitet nu jämfört med före årsskiftet. Andelen märkesplagg och kläder med högt modevärde har sjunkit. Av den slitna textil som inkommer så handlar det exempelvis om noppriga och/eller väldigt välanvända kläder, som är svårsålda. Även inkommande mängder av slitna och sjaskiga kuddar och täcken har ökat. Det har också skett en ökning av mindre textilartiklar, som strumpor, singelstrumpor och underkläder.

Human Bridge uppger att textilavfallet (andelen som bedöms ej återanvändbar) har ökat under första kvartalet, från fem procent av totalen 2024 till sju procent 2025. Artikel2 nämner att det idag krävs en högre insats för att få fram samma mängd återbruksmaterial och försäljningsvärde, jämfört med tidigare. Idag behöver ca ett och ett halvt ton textil sorteras, jämfört med ett ton före årsskiftet, för att generera samma försäljningsvärde.

Vad gäller totalt inflöde av textil har Artikel2 sett en ökning under kvartal 1, 2025 med ca 60 procent, jämfört med 2024. Human Bridge uppger en regional ökning under samma period med 58 procent, och i Stockholms stad är ökningen drygt 40 procent. En organisation säger att de ännu inte kunnat se att vare sig kvalitet eller volym påverkats så mycket av lagförändringen.

Enligt Human Bridge finns fortsatt stora möjligheter till avsättning av den inkommande textilen, framförallt utomlands. Problematiken med de ökade inflöden som ses sedan årsskiftet är snarare utifrån ekonomi och resurser, i det att ökad kapacitet för sortering i Sverige skulle kräva både mer utrustning och mer personal.

Frågan gällande förändrad/oförändrad köpvilja för secondhand har enligt flera organisationer varit för tidig att svara på. Intresset är fortsatt stort, men samtidigt ökar konsumtionen av nyproduktion kontinuerligt. I en internationell jämförelse är intresset för återbruk och secondhand av textil dock lågt i Sverige. Artikel2 nämner att de tror att lågkonjunkturen påverkar köpkraften negativt, även för secondhand. Lindra secondhand uppger att de hoppas att den nya butiken i Albano ska locka fler studenter att välja secondhand.

Information inhämtad på Profus textildag

Björkåfrihet förmedlade att insamlingen av textil har ökat i mängd med ca 55 procent sedan årsskiftet, nationellt sett. Andelen av insamlad textil som slutligen går till energiåtervinning har ökat från 15 till 20 procent.

Human Bridge berättade att insamlingen har ökat med mellan 50 och 80 procent sedan årsskiftet. Det stora spannet beror på stora geografiska variationer. Den brännbara fraktionen har ökat, enligt den aktör i Litauen som hanterar de mängder som exporteras av Human Bridge. Tidigare gick ca fyra till sju procent till förbränning; nu är det uppe i nio till tio procent. I det material som inkommer syns en stor ökning av mindre textilartiklar, exempelvis. singelstrumpor och trasiga underkläder.

Björkåfrihet ansåg att det vid tillfället var för tidigt att uttala sig om eventuella kvalitetsskillnader nu jämfört med före årsskiftet. De har dock noterat att fler större kontaminerade mattor kommer in nu jämfört med tidigare.

2. Hur flödet av textil, från insamling till behandling, ser ut för den textil som samlas in via SVOA:s insamlingssystem idag

SVOA samlar idag in textil via återvinningscentraler, Återbruk, Returrundan och Popup Återbruk. Även om SVOA:s ansvar är begränsat till kommunalt textilavfall så är det en viktig faktor att också hel textil kan tas emot och hanteras i dessa insamlingssystem. På så sätt kan sådant som avlämnaren vill göra sig av med, men som är helt och säljbart, lyftas i avfallstrappan och istället gå till återanvändning.

På återvinningscentralerna tas textilavfallet emot i storsäck på norra sidan och i burar på södra sidan. Det textilavfall som tas emot på Returrundan och Popup Återbruk transporteras till återvinningscentraler för omlastning.

Den textil som tas emot i systemen hanteras av två aktörer, Artikel2 och Human Bridge. Human Bridge har hanteringen på norra sidan av staden och Artikel2 på södra sidan.

Artikel2 har en sorteringsanläggning i Västberga i Stockholm dit den insamlade textilen transporteras. Human Bridge har en försorteringsanläggning i Holsbybrunn utanför Vetlanda,

och en anläggning i Rosersberg i Stockholm som är under öppnande. På anläggningarna sorteras delar av den textil som bedöms kunna säljas ut för försäljning i Sverige. Sorteringen sker manuellt eftersom det enbart är en människa som kan avgöra modevärde och uppfatta de kvalitetskrav som krävs för att möjliggöra andrahandsförsäljning av produkter. Eventuellt skräp – nedsmutsad textil, blöt textil och material som inte är textil – sorteras bort och går till energiåtervinning.

En försortering i Sverige krävs för att textilen ska kunna exporteras som grönlistat avfall. Export av grönlistat avfall är inte tillståndspliktigt utan endast informationspliktigt (EG-förordning 1013/2006).

Den textil som inte sorteras ut för försäljning i Sverige exporteras utomlands. Både Artikel2 och Human Bridge uppger att ca 90 procent av det som samlas in går på export. Artikel2 exporterar till en aktör i Polen, medan Human Bridge exporterar till en aktör i Litauen samt en aktör i Slovakien. Även här sorteras textilen manuellt och det som bedöms kunna säljas sorteras ut. En del av detta avsätts lokalt, men viss del exporteras till andra länder, även utanför EU.

Resterande textil sorteras i två huvudfraktioner – materialåtervinning och energiåtervinning. Den del som anses kunna materialåtervinnas går vidare till andra aktörer som hanterar textilen genom tillskärning och tillverkning. De produkter som framställs är framförallt putstrasor till industrin, isolermaterial och stoppning. Detta avsätts framförallt inom EU men viss del går på export utanför EU. En liten andel går till fiberåtervinning. Den textil som sorteras ut för energiåtervinning förbränns lokalt i respektive land.

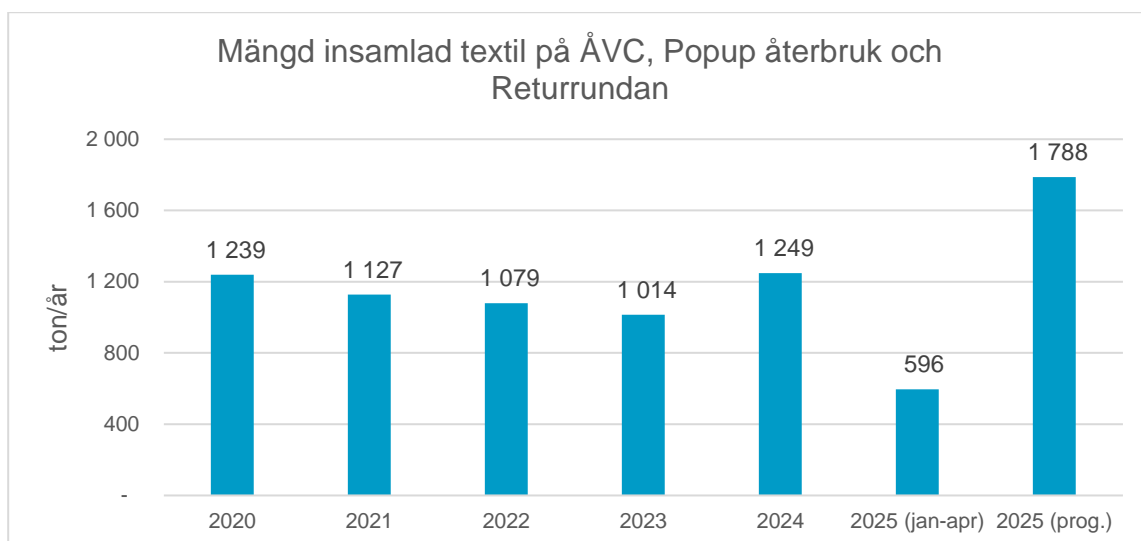
Flödet som är beskrivet ovan presenteras i schema på sida 9.

Under januari till april 2025 har det samlats in 596 ton textil i SVOA:s insamlingssystem. Det är en ökning med 55 procent jämfört med 2024 då 385 ton textil togs emot under motsvarande period.

Senaste avsättningsrapporten från Artikel2 visar att knappt 70 procent av mottagen textil går till återanvändning, varav tio procent avsätts i Sverige. Drygt 20 procent går till materialåtervinning och 10 procent energiåtervinns. Human Bridge redovisar i sin senaste avsättningsrapport att 80 procent av mottagen textil går till återanvändning, 12 procent till materialåtervinning och resterande del till energiåtervinning.

3. Beskrivning av de utmaningar med ökad textilinsamling som kan ses i dagsläget, utifrån att marknaden förefaller vara mättad

Sedan införandet av separat textilinsamling vid årsskiftet har mängden insamlad textil ökat avsevärt, både i Stockholm och nationellt. Data för januari till april 2025 tyder på en ökning av insamlad textil i SVOA:s insamlingssystem med ca 50 procent. Figur 1 visar insamlade mängder textil under perioden 2020 till idag.

Figur 1. Insamlade mängder textil på SVOA:s återvinningscentraler (ÅVC) och återbruk 2020–2025. Stapeln längst till höger visar den förväntade totala mängden insamlad textil utifrån data för januari till april 2025.

Något som är viktigt i sammanhanget är att separat insamlad textil utgör en mycket liten del av det totala avfallsflöde som SVOA hanterar. Som jämförelse samlar SVOA in ca 170 000 ton restavfall per år, att jämföra med förväntad mängd om ca 1 800 ton textilavfall 2025. Mängden separat insamlad textil är därmed ca en procent av mängden restavfall.

Den absolut största miljö- och klimatnyttan erhålls när kläder återbrukas eftersom den konsumtionen då ersätter nyproduktion. Att producera ett kilo ny textil medför växthusgasutsläpp på mellan 10 och 40 kg koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv.) beroende på energislag och fiber eller material (Naturvårdsverket 1, 2025). Detta kan jämföras med plastproduktion som ger upphov till ca ett till tre kg CO₂-ekv. per kg (Naturvårdsverket 2, 2025). Att använda återvunnen fiber i en ny produkt minskar endast den totala klimatpåverkan med mellan fem och tio procent jämfört med att använda jungfrulig fiber (Naturvårdsverket 1, 2025).

Textilt avfall bör därför förebyggas i största möjliga mån – här bidrar SVOA med informationskampanjer som tar sikte högt upp i avfallshierarkin. Önskvärt är att fler aktörer så som producenter, detaljhandel, myndigheter, regering och riksdag, branschorganisationer och inte minst konsumenter samverkar och bidrar i högre utsträckning för att minska dagens ohållbara textilflöden. Förhoppningsvis kommer det producentansvar som är under framtagande att adressera och hantera denna fråga.

Marknaden för återvunnen textil är i sin linda, både nationellt och internationellt. I dagsläget (maj 2025) finns kapacitetsutmaningar inom försorteringen i Sverige. En stor mängd textil lagras nu i väntan på försortering. Långa lagringstider äventyrar textilkvaliteten och gör att avsättningen blir mer utmanande. Att samla in mer textilavfall, som inte kan återbrukas, leder därför tyvärr ännu inte till ökad miljö- och klimatnytta.

Att förenkla för konsumenterna att avyttra textil som avfall leder snarare till större volymer lågkvalitativ textil som i dagsläget saknar efterfrågan. Detta medför i sin tur en ökad belastning på hanteringssystemen med resultatet att större mängder textil slutligen går till

energiåtervinning. Samtidigt finns en risk att det skapas en falsk bild av cirkularitet och hållbarhet, när den faktiska nyttan uteblir.

SVOA arbetar löpande med att förbättra såväl insamling som omhändertagande av textilavfallet på ett hållbart och resurseffektivt sätt. Det är avgörande att SVOA har ett välgrundat och genomförbart system, där kvalitet och effektivitet kan säkerställas, innan insamlingen utökas. Med en utökad insamling, där de kommande stegen i kedjan som sortering och behandling inte är välgrundade, finns risk att ett inflöde byggs upp som SVOA och dess samarbetspartners saknar kapacitet att hantera på ett miljömässigt och ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

4. Juridiska aspekter avseende SVOA:s tjänstekoncessionsavtal med Artikel2 och Human Bridge

SVOA har tjänstekoncessionsavtal för behandling av textil med Artikel2 och Human Bridge. Leverantören åtar sig att hämta, vid behov behandla och restaurera, och återförsälja fraktionen textil från Stockholms stads återvinningscentraler. Leverantörerna erhåller ingen monetär ersättning från SVOA. Avtalen gäller från 2022-11-02 till och med 2026-10-31 (efter förlängning). Den senaste förlängningen undertecknades av parterna i februari 2025 (Human Bridge) respektive april 2025 (Artikel2).

I avtalen har SVOA varit noggrann med att påpeka att *"Leverantören ska ta hänsyn till att materialet är insamlat på återvinningscentraler och att dess skick och kvalitet kommer att variera, samt att material kan vara blandade."*

I anbudsinbjudan stod det tydligt att *"Beställaren kan inte garantera några levererade mängder och anbudsgivaren ska därför ta i beaktan att mängderna kan förändras under avtalstiden."*

Det stod också i anbudsinbjudan att *"Under avtalstiden kan olika faktorer, både lokalt och regionalt, såsom politiska inriktningar och förändringar i antal återvinningscentraler i omkringliggande kommuner, påverka materialflödet. Leverantören är skyldig att acceptera sådan ändring i uppdraget som följer av lagstiftning eller av kommunala beslut."* Detta innebär att anbudsgivarna kände till att materialflödet skulle kunna komma att förändras utifrån bland annat lagstiftning.

Avtalsformen Tjänstekoncession följer Lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK). Koncessioner utmärks dels av att **verksamhetsrisken övertas av leverantören**, dels av att ersättningen för arbetet eller tjänsten består helt eller delvis av rätten att använda föremålet för koncessionen (Upphandlingsmyndigheten, 2025).

Med verksamhetsrisk avses enligt LUK efterfrågerisk, utbudsrisk eller båda. Utbuds- och efterfrågerisken ska ligga utanför parternas kontroll och vara kopplade till koncessionsföremålet (Upphandlingsmyndigheten, 2025).

Utifrån avtal och avtalsform, samt Avfall Sveriges vägledning i frågan (Avfall Sverige, 2025) bedömer SVOA att ingångna avtal gäller trots den ändrade mängd- och kvalitetssituationen. Bolagets inriktning är oaktat detta, i den mån det är avtalsmässigt möjligt, att underlätta situationen för att säkerställa att det finns behandlingsaktörer kvar på marknaden när nästa upphandling ska göras.

5. Hantering av dagens utmaningar med en mättad textilmarknad

Från och med 1 januari 2025 ska textilavfall sorteras ut från annat avfall och samlas in separat. Syftet med lagen är att främja en mer cirkulär hantering av textilavfallet - det vill säga samla in textilavfallet separat, sortera det insamlade avfallet utifrån avfallshierarkin för att sedan tillgängliggöra det på marknaden. Som redogjorts för i underlaget är marknaden för textilåtervinning dock omogen och avsättningsmöjligheten för trasig och uttjänt textil är låg. SVOA kan konstatera att de stora mängderna textilavfall medför utmaningar i hela landet och att Göteborg nu uppmanar kommuninvånarna att avvakta med att lämna in textilavfall.

SVOA har ändå, utifrån avfallsnämndens inriktning, fortsatt att undersöka en lösning för insamling av textilavfall vid återvinningsstationer (ÅVS). Utöver de alternativ som presenterats vid nämndmötet 25-05-08, har en lösning på ÅVS övervägts med avseende på trasig och uttjänt textil (renodlat textilavfall) i syfte att minska förekomsten i ordinarie flöden.

Den lösning som undersökts är möjligheten att byta ut en befintlig fraktionsbehållare på ÅVS och ersätta med en behållare för textilt avfall. Om en lösning ska kunna införas på **kortare tid** än vad som presenterats i tidigare underlag förutsätts att befintlig insamlingsmetod i bottentömmande behållare nyttjas med för ändamålet upphandlade krantömmande insamlingsfordon och att befintliga behållare för förpackningsavfall används. SVOA:s befintliga avtal för insamling av förpackningsavfall kan då nyttjas för ändamålet.

Dessa fordon kan emellertid inte lämna textilavfallet i ordinarie system (för sortering och behandling genom Artikel2 och Human Bridge, se Figur 2). Bottentömmande behållare och tippning krävs för att nyttja befintliga avtal. En förutsättning för lösningen är därmed att insamlat textilavfall lämnas till energiåtervinning.

Insamlingsbehållare för enbart textilavfall, där insamlat material är avsett att gå direkt till energiåtervinning, bedöms dock inte vara förenligt med gällande lagstiftning och tillhörande vägledningar. Lagstiftningen fastslår att separat insamlat avfall inte får förbrännas om det inte först genomgått en förbehandling, där det har konstaterats att energiåtervinning är den lämpligaste behandlingen. Förbehandling av textilavfall avser exempelvis någon form av sortering som utförs av personal eller entreprenör. Enligt Avfall Sveriges tolkning av Naturvårdsverkets föreskrifter räcker det inte att besökarna sorterar separat på t.ex. återvinningsstationen eller återvinningscentralen.

En lösning med behållare för enbart textilavfall på återvinningsstationerna skulle med beaktande av ovan behöva implementeras på det sätt som beskrivs i tidigare presenterat underlag/utredning, så att insamlat material kan genomgå nödvändig efterföljande behandling.

En förutsättning för att en behållare ska kunna byta fraktion/ändra ändamål är dels att det finns fler än en behållare för samma förpackningsfraktion, dels att frekvensen på tömning av förpackningsbehållare kan ökas för att kompensera för den påverkade förpackningsfraktionen. I innerstaden finns endast ett fåtal, två till tre, återvinningsstationer där en befintlig förpackningsbehållare skulle kunna bytas till insamling av textilt avfall.

Om återvinningsstationer ska nyttjas för insamling av textil förordas ett alternativ med utökad yta och fler behållare. Alternativet har presenterats till nämnden vid möte 25-05-08. Alternativet är tidskrävande och medför flera upphandlingar samt nya tillstånd för att genomföras, i enlighet med vad som tidigare redovisats.

Givet den ansträngda situationen med en mättad textilmarknad avråder SVOA från att utöka systemen för insamling, utöver vad som beslutades vid nämndmöte 2025-05-08; att tjänster för textilinsamling utökas temporärt till dess att ett producentansvar kommer på plats genom inkludering av textil i grovavfallstjänst samt ytterligare utökning av Returrundan.

SVOA undersöker vidare hur situationen för de kontrakterade behandlingsaktörerna, Artikel2 och Human Bridge, kan underlättas.

Referenser

Avfall Sverige, 2025. [Ingångna avtal om textilier gäller - Avfall Sverige](#) hämtad 2025-05-11.

Naturvårdsverket 1, 2025. Information från websida.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/textil/tips-och-rad-for-hallbar-textilkonsumtion/> och <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/textil/dagens-textila-floden-ar-en-global-miljoutmaning/> hämtad 2025-05-08

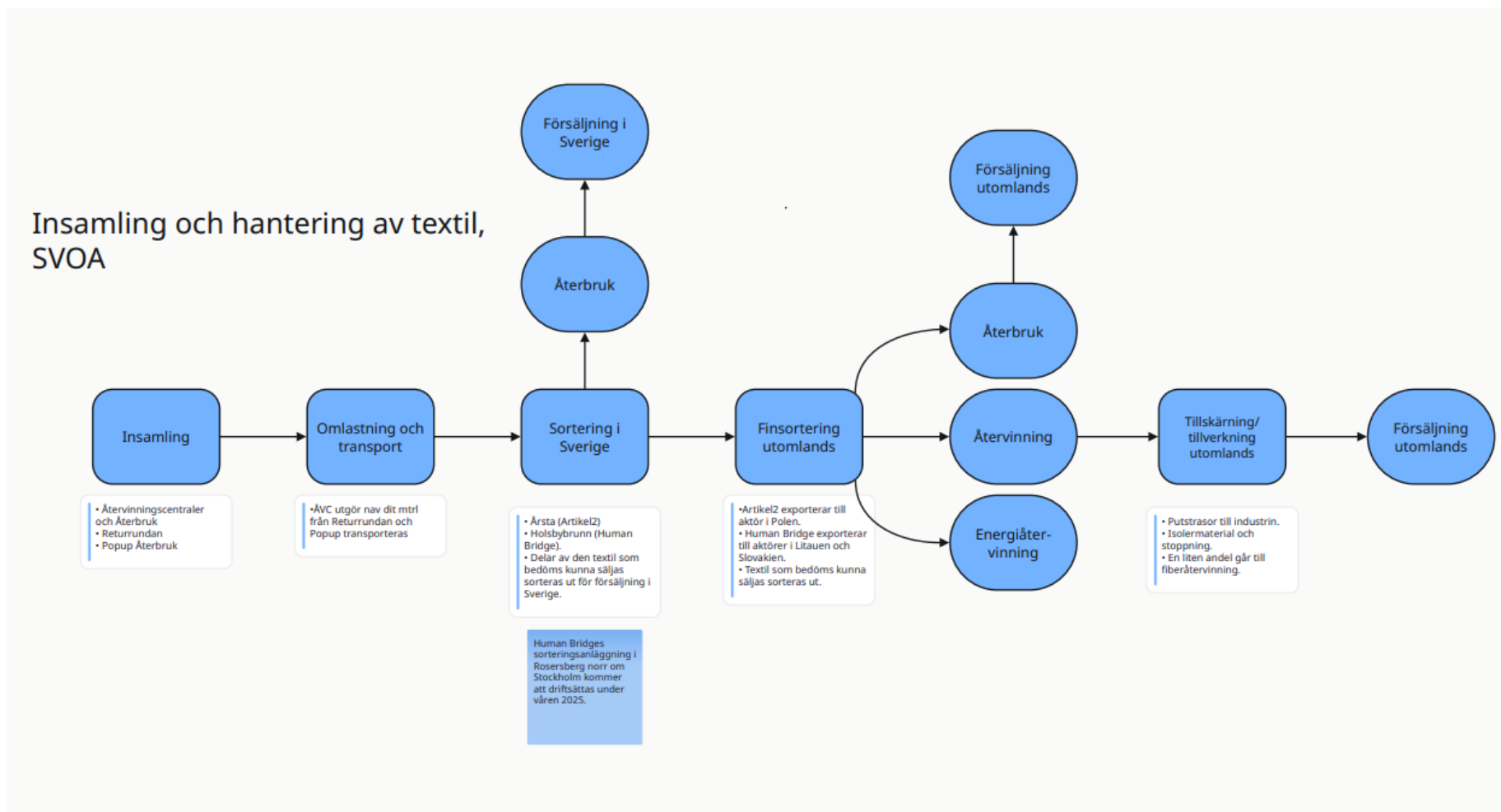
Naturvårdsverket 2, 2025. Information från websida.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/plast/hallbar-plastanvandning/plast-i-kommunen/>

Upphandlingsmyndigheten, 2025. Information på websida.

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/luk/vad-ar-en-koncession/> hämtad 2025-05-08.

VTI, 2022. Kjellsdotter Ivert, Statens Väg- & Transportforskningsinstitut. Towards a sustainable circular system of textiles in the Nordics. <https://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1719494&dswid=8743>

Figur 2. Schema som visar SVOA:s flöde av textil från insamling till behandling.